

บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในการเมืองไทย

ปี 2531 - 2534

นายเศวตฉัตร สุวรรณรัตน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-327-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018390 | 15213699

**THE ROLE OF WOMAN MEMBERS OF THE PARLIAMENT
IN THAI POLITICS, 1989 - 1991**

Mr. Swetchat Suwanrat

**A Thesis in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University**

1992

ISBN 974-581-327-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในการเมืองไทย

ปี 2531 - 2534

โดย

เสวตฉัตร สุวรรณรัตน์

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศ.ดร. กนก วงษ์ตระหง่าน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

ดร. ภาณุ
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ภาณุ วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

ดร. กนก วงษ์ตระหง่าน
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. กนก วงษ์ตระหง่าน)

ดร. วิทยา สุจริตธนารักษ์
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตธนารักษ์)

เศวตฉัตร สุวรรณรัตน์ : บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในการเมืองไทย ปี 2531 - 2534 (THE ROLE OF WOMEN MEMBERS OF THE PARLIAMENT IN THAI POLITICS, 1988 - 1991) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน, 154 หน้า. ISBN 974-581-327-3.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะหาข้อสรุปทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่บทบาททางการเมืองและการแสดงบทบาททางการเมืองของสตรีไทย

วิธีการศึกษาที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยวิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 ซึ่งเป็นประชากรในการวิจัยจำนวน 8 คน และใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 8 เดือน คือตั้งแต่วันที่ 26 เมษายน 2534 - 28 พฤศจิกายน 2534

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีนั้นมีปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อชัยชนะในการเลือกตั้ง 5 ประการตามลำดับความสำคัญดังนี้ 1) คุณสมบัติส่วนตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี (อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ) 2) การให้ความช่วยเหลือแก่ท้องถิ่นและประชาชนในเขตเลือกตั้ง (เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และอื่น ๆ) 3) นโยบายและชื่อเสียงของพรรคการเมือง 4) อิทธิพลของบิดา พี่หรือญาติ และ 5) อิทธิพลบารมีของหัวหน้าพรรคหรือแกนนำของพรรค ปัจจัยสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเลือกตั้งกลายเป็นปัจจัยกำหนดลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี เพราะฉะนั้นภายหลังเมื่อ ส.ส.สตรีได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนแล้วจึงมีเงื่อนไขและความจำเป็นในการที่จะต้องสนองตอบความต้องการของประชาชนผู้เลือกตั้ง ดังนั้นการแสดงบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีส่วนใหญ่จะคำนึงถึงบทบาทนอกสภามากกว่าบทบาทในสภา โดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้างความพอใจให้กับประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน ทั้งนี้ด้วยความคาดหวังว่าเมื่อประชาชนได้รับความพอใจต่อการทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของตน ก็จะนำไปสู่การสนับสนุนให้ได้รับชัยชนะอีกในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ท้ายที่สุดการวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า เพศมิได้เป็นอุปสรรคต่อการแสดงบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี.

ภาควิชา ..... การปกครอง.....
สาขาวิชา ..... การปกครอง.....
ปีการศึกษา ..... 2534.....

ลายมือชื่อนิติสด .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SWETCHAT SUWANRAT : THE ROLE OF WOMAN MEMBERS OF THE PARLIAMENT IN THAI POLITICS, 1980 - 1991. THESIS ADVISOR : PROF. KANOK WONGTRANGARN, Ph.D. 154 P.P. ISBN 974-581-327-3.

This research has a purpose to generalize the activity of woman members of the parliament in Thai politics and entering to the Thai parliament.

The study method has been interviewing the woman members of the parliament who were elected on 24 July 1989. In this research have the population of 8 persons and the researcher collected datas during 8 months that is from 26 April - 28 November 1991.

The results of this research found that there are 5 methods for women to be elected to the Thai parliament respectively 1) Qualification (age, career, education, social and economic status) 2) Giving helps to people and provincial (money, material and etc.) 3) Policy and good will of political party 4) The influence of her father and relatives 5) The influence of political party leader and saffer. In all respects show that the election was determination of the activity of the woman members of the parliament in Thai politics. After shw was elected as a member of the parliament, she has all practical purpose and desirability of people. The activity of the woman member of the parliament is to look after the people and provincial more than activities in the parliament. If the people have hopefulness, they will elect her to the parliament in next term.

Finally, the research approved that sex is not defective for the woman members of the parliament.

ภาควิชา ..... การปกครอง
สาขาวิชา ..... การปกครอง
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ก็ด้วยความเมตตากรุณาของท่าน ศาสตราจารย์ ดร. กนก วงษ์ตระหง่านที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและเป็นผู้ให้กรอบความคิดในการศึกษาวิธีวิทยาการวิจัยทางรัฐศาสตร์ ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้เขียนมีความรู้ในการสร้างผลงานทางวิชาการ และยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ นับเป็นองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่ายิ่ง นอกจากนี้ต้องขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว หัวหน้าภาควิชาการปกครอง และ รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตนารักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา ที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณปวีณา หงสกุล, คุณพวงเล็ก บุญเชียง, คุณพูนสุข โลหะโชติ, คุณเย็นจิตต์ รพีพัฒน์ ณ อยุธยา, ดร. ลลิตา ฤกษ์สำราญ, คุณศรีสกุล เตชะไพบูลย์, คุณศิริพันธ์ จุริมาศ และ คุณหญิงสุพัทธรา มาศคิตต์ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งส่งผลให้งาน วิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

นอกจากนี้ บุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งที่คุณเขียนจดที่จะกล่าวถึงมิได้ คือ คุณพรทิพย์ วงศ์พันธ์ ที่ช่วยเป็นกำลังใจ รวมทั้งเพื่อนา และญาติๆ ทุกคนที่มีได้ เอื้อนาม ณ ที่นี้ซึ่งคอยให้ความช่วยเหลือตลอดทั้งเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียน ต้องกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสนธยา และคุณแม่มาลี สุวรรณรัตน์ ผู้เป็นทั้งครูในชีวิตจริง และครูคนแรกของลูก ซึ่งให้การสนับสนุนและ ให้โอกาสทางการศึกษามาโดยตลอด

เสวตฉัตร สุวรรณรัตน์

"เสมอเหมือน"

ชายหญิงจริงแท้ใครใครกัน
แล้วแต่กาลสมัยใครนิยม
ความจริงล้วนต่างถูกกำหนดกัน
ว่าเป็นหญิงเป็นชายเป็นตลอด
ยุคแม่ใหญ่ครั้งอดีตกาลา
พ่อใหญ่บ้างจึงเริ่มยุคมา
ล้มคมหนึ่งหญิงชายเท่าเทียมทำ
ยกนางให้เป็นพญาเหนือทั้งหมด
สัตว์มนุษย์สุดประเสริฐเลิศล้ำยิ่ง
ก็ไม่เห็นชายหญิงได้เรงร่า
เสมอภาคหญิงชายสำคัญยิ่ง
ขอเถอะนะอย่าให้หญิงต้องราพัน
เสมอเหมือนที่ไม่มีถึงวันนี้
ช่วยกันคิดช่วยกันทำ และจางด
ความสามารถของอนงค์นั้นมากมี
แปดมีนวันนี้มีทุกปี

โผพลิกผันเป็นใหญ่กันนานนม
ถูกเข็ดขมแซ่ซ้องยกย่องยอด
มาแต่วันปฏิสนธิจนถึงคลอด
ถึงวันมอดวันม้วยมรณา
นานาสรรพสิ่งเสพสุขทุกเพล
เพศภรรยาจึงถูกกตัญญูกำหนด
นามาเปรียบให้เห็นเช่นดั่งมด
กฏของมดไม่มีกตลดคุณค่า
ไม่เห็นจริงไม่เห็นเป็นเช่นดั่งว่า
พร้อมท่องทำทานองเท่าเทียมกัน
สำคัญจริงค่ามนุษย์สุดสำคัญ
ไฉ่ตัวฉันไร้ค่าหาเท่ามด
สมควรที่หญิงชายใช้ทั้งหมด
ต้องไม่ลดคุณค่าของนารี
หาควรที่สมเพชนะเพศสามี
วันสตรีใช้จะมีปีละวัน

"พิปูน"

6 มีนาคม 2531

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
กรอบความคิดในการศึกษา.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
วิธีการศึกษาวิจัย.....	8
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	10
ค่านิยมศัพท์เฉพาะ.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
การนำเสนอผลการศึกษา.....	12
2. แนวความคิดทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสตรีกับการเมือง.....	15
แนวความคิดทฤษฎีเรื่องการเป็นตัวแทน.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3. สตรีกับการเข้าสู่บทบาททางการเมือง.....	45
แรงจูงใจในการเข้าสู่บทบาททางการเมือง.....	57
ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อชัยชนะในการเลือกตั้งของ ส.ส.สตรี.....	74
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรี.....	82

ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรี 90

4. บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในการเมืองไทย 99

    บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในสภา 101

    บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีนอกสภา 110

    บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีต่อการแก้ปัญหาของ
    สตรีและเด็ก 117

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ 126

บรรณานุกรม . . . . .

ภาคผนวก . . . . .

ประวัติผู้เขียน . . . . .

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำแนกตามเพศจากปีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2491-2531.....	53
ตารางที่ 2 แสดงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน.....	72
ตารางที่ 3 แสดงลำดับความสำคัญที่มีผลต่อชัยชนะในการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี.....	78
ตารางที่ 4 แสดงกระทู้ถามที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2531-2534	102
ตารางที่ 5 แสดงการเสนอญัตติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2531 - 2534	104
ตารางที่ 6 แสดงการเสนอร่างพระราชบัญญัติในช่วงปี 2531 - 2534	106

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย